

ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΕΝΩΣΗ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ Π.Ε.Π.

Επιμνημόσυνος λόγος του Προέδρου της ΠΕΠ Γ. Λυσανδρίδη στο μνημόσυνο πεσόντων της Τουρκικής Εισβολής του 1974 και της δέησης για την ανεύρεση των αγνοουμένων της κοινότητας Στύλλων

Ελληνίδες και Έλληνες,

Είναι με βαθιά συγκίνηση και εθνική υπερηφάνεια που καλούμαστε και φέτος να μνημονεύσουμε αυτούς που έπεσαν υπέρ πίστεως και πατρίδας το μαύρο εκείνο καλοκαίρι του 1974. Στεκόμαστε εδώ με προσήκοντα σεβασμό και κλίνουμε ευλαβικά το γόνο σε αυτούς που έδωσαν τη ζωή τους για την ελευθερία, αποδίδοντας τους τον πρέποντα φόρο τιμής.

Η σκέψη μας και οι προσευχές μας ταξιδεύουν ταυτόχρονα και ενώνονται με αυτές των οικογενειών, των συζύγων, των γονέων και των παιδιών, των αγνοούμενων παλληκαριών της κοινότητας μας, αλλά και όλων όσων χάθηκαν τις αποφράδες εκείνες μέρες. 49 χρόνια μετά, αναμένουν καρτερικά τους δικούς τους ανθρώπους, να διαβούν το κατώφλι της εξώπορτας. Προσεύχονται και περιμένουν εναγωνίως τη διακρίβωση της τύχης τους. Αυτό το βαρύτατο τίμημα, πληρώνουν καθημερινά εκατοντάδες οικογένειες στο πολύπαθο νησί μας αλλά και στη μητέρα Ελλάδα και αυτό αποτελεί το μεγαλύτερο δράμα της τραγωδίας του 1974.

Αποτελεί για μένα υπέρτατη τιμή και είναι με δέος που εκφωνώ σήμερα τον επιμνημόσυνο λόγο για τους αθάνατους ήρωες και τους ηρωικούς αγνοούμενους της κατεχόμενης κοινότητας των Στύλλων. Μιας κοινότητας στην οποία κυριαρχούσαν οι αξίες της ελευθερίας, της φιλοπατρίας, της ορθόδοξης χριστιανικής πίστης, της οικογένειας. Μια ηρωοτόκου κοινότητας που έθετε πάντα τα παλληκάρια της στην υπηρεσία της πατρίδας και που αποτελούσε κέντρο επιχειρήσεων σε όλους τους αγώνες για την ελευθερία.

Τιμούμε σήμερα τα αθάνατα ηρωικά παλληκάρια μας που προασπίστηκαν τα ιερά χρώματα της Μεσαορίας καθώς και των περιοχών στις οποίες η μοίρα τους είχε κλείσει ραντεβού για μια θέση στο πάνθεο των ηρώων.

Που άνδρωσαν το μπόι τους μπροστά στον Αττίλα και βάδισαν στα χνάρια της ιστορικής παρακαταθήκης που κληρονόμησαν από το άξιο τέκνο των Στύλλων, τον Αθάνατο Ήρωα της ΕΟΚΑ, **Θεοδόση Χατζηθεοδοσίου** που βασανίστηκε και δολοφονήθηκε εν ψυχρώ το Δεκέμβριο του 1957 από τους βάρβαρους Άγγλους κατακτητές.

Βρισκόμαστε εδώ, σχεδόν 100 χρόνια από την ημέρα γέννησης του Θεοδόση, για να μνημονεύσουμε αυτούς που με πίστη στην πατρίδα και αγάπη για την ελευθερία ανέβηκαν ολόρθοι τα σκαλοπάτια της αθανασίας, προσφέροντας τη ζωή τους και γράφοντας χρυσές σελίδες ανδρείας και ηρωισμού.

Δεν είναι εύκολο το εγχείρημα να καταγράψει κανείς μέσα σε λίγες γραμμές το ιστορικό, τις μάχες και τη θυσία τους. Οι περιγραφές έτσι και αλλιώς είναι πάντα μικρές μπροστά στο μεγαλείο της ψυχής και της αντίστασης που επέδειξαν. Μια σύντομη αναδρομή, αποτελεί το ελάχιστο ιερό μας χρέος και καθήκον.

Ανδρέας Αλεξάνδρου, ένα από τα 8 παιδιά του Σάββα και της Φωστήρας Αλεξάνδρου, έφεδρο ανθυπολοχαγό του 399ΤΠ ο οποίος τον Ιούλιο του 1974 υπηρετούσε ακόμη τη στρατιωτική του θητεία. Τα οστά του ανευρέθηκαν από την ΔΕΑ 40 χρόνια μετά στην περιοχή Αλόναγρα στο Συγχαρί όπου άφησε την τελευταία του πνοή αντιστεκόμενος, καθυστερώντας τον εχθρό και δίνοντας χρόνο και ευκαιρία οπισθοχώρησης σε άλλους συναγωνιστές του.

Ανδρέα Ανδρέου Κάρουλλα, το 4^ο από τα 6 παιδιά του Νικόλα και της Θέκλας, έφεδρο Δεκανέα ο οποίος επίσης υπηρετούσε τη στρατιωτική του θητεία στο 399ΤΠ. Θεάθηκε για τελευταία φορά στην περιοχή Άσπρη Μούπη στην Αγύρτα. Τα οστά του ανευρέθηκαν το 2011 σε ομαδικό τάφο μεταξύ Κιόνελη και Δικώμου.

Δημητράκη Δημητρίου, το τρίτο παιδί του Πέτρου και της Αγγελικής, έφεδρο στρατιώτη της 23^{ης} Επιλαρχιάς Μέσων Αρμάτων που έπεσε σαν σήμερα το 1974 στην περιοχή Τράχωνα – Ομορφίτας όπου η μονάδα του κλήθηκε προς υποστήριξη του 211 ΤΠ. Το δράμα της οικογένειας του δεν έμελλε να τελειώσει με την ταφή του στις 21 Ιουλίου του 2007 καθώς η πρώτη ταυτοποίηση, το Δεκέμβριο του 2005 ήταν λανθασμένη. Τα οστά του εντοπίστηκαν τελικά το 2015 και η ταφή του πραγματοποιήθηκε με τις πρέπουσες και πάλι τιμές τον Δεκέμβριο του 2022.

Μαζί με τους πεσόντες εν ώρα υπηρεσίας, μνημονεύουμε και τους άμαχους και ανυπεράσπιστους συγχωριανούς μας που ανδρώθηκαν και αναδείχθηκαν μέσα από την απλή, αγνή και σκληρή αγροτική ζωή του χωριού. Άμαχοι αγρότες και κτηνοτρόφοι, που στην προσπάθεια τους να σώσουν το βίος τους, επιχείρησαν να επιστρέψουν στο χωριό στις 17 Αυγούστου το 1974 για να ταΐσουν τα ζώα τους, αγνοώντας ότι οι Στύλλοι είχαν ήδη καταληφθεί από τον εισβολέα. Συνελήφθησαν από το βάρβαρο κατακτητή και στη συνέχεια δολοφονήθηκαν άνανδρα.

Πρόκειται για τους

Αντωνάκη Ευσταθίου, στην ηλικία τότε των 36 ετών τα οστά του οποίου ανευρέθηκαν στην περιοχή του χωριού Γαϊδουρά και ταυτοποιήθηκαν 4 χρόνια μετά. Κηδεύτηκε το 2013 όμως ο επίλογος του μαρτυρίου της οικογένειας Ευσταθίου δεν έχει ακόμη τελειώσει. Με υπομονή και πρωτοφανή καρτερικότητα αναμένουν να πληροφορηθούν για την τύχη του μικρότερου αδελφού του Αντώνη, του **Ευστάθιου Ευσταθίου** που εκ τότε αγνοείται. Η μητέρα του Δέσποινα, μάνα 9 παιδιών, απεβίωσε το 2003 με τον καημό να δει ξανά έστω και για λίγο τον 28χρονο γιο της.

Μαζί τους, άοπλοι και ακίνδυνοι ήταν επίσης οι

Μιχάλης Ζαννέτου, 55 ετών,

Σάββας Κατσούρης 68 ετών,

Ανδρέας Κάρουλλας Μάου 85 ετών

και ο **Γιάννης Λαγού** 78 ετών.

Δυστυχώς, μέσα από τις μαρτυρίες φαίνεται πως έζησαν την τουρκική θηριωδία στο έπακρο της. Η τύχη τους ακόμη αγνοείται. Το μαρτύριο των δικών τους ανθρώπων συνεχίζεται. 50 σχεδόν χρόνια μετά, αυτό το φρικιαστικό έγκλημα πολέμου με πρωταγωνιστή την Τουρκία, παραμένει ατιμώρητο και προκλητικά αδιερεύνητο.

Με περιοχές, που παρά τις προσπάθειες της ΔΕΑ και παρά τις μαρτυρίες που δόθηκαν, κρατούνται αποκλεισμένες και με σημεία στα οποία υπήρχαν ή και υπάρχουν ομαδικό τάφοι, να καλύπτονται με διαύλους αεροδρομίων και άλλα δημόσια κτήρια του παράνομου στρατιωτικού καθεστώτος. Με το κεφάλι ψηλά απευθύνουμε δέηση και επικαλούμαστε τη συμπόνοια του Παναγαθού Θεού υπέρ της ανευρέσεως τους και της λύτρωσης των οικογενειών τους.

Τελούμε επίσης σήμερα το μνημόσυνο του Διοικητή της 33ΜΚ, Αντισυνταγματάρχη Γεώργιου Κατσάνη, τα οστά του οποίου εντοπίστηκαν σε ομαδικό τάφο στην περιοχή του Αγίου Ιλαρίωνα και ταυτοποιήθηκαν αρχές του 2020. Γεννημένος στο Σιδηρόκαστρο Σερρών, τέκνο προσφύγων γονέων της Θράκης και άριστος Εύελπης, ο Κατσάνης υπηρέτησε για 18 χρόνια στις ειδικές δυνάμεις των Καταδρομών. Παράδειγμα πατριωτισμού, ήθους και ακεραιότητας, άξιο τέκνο της Πατρίδας, έδωσε και την τελευταία ρανίδα αίματος προασπιζόμενος τα πατρώα εδάφη.

Ηγετική μορφή ο 40 χρονος τότε Αντισυνταγματάρχης, αποτέλεσε ακόμη μια επιβεβαίωση του ηρωισμού και της μαχητικότητας που επέδειξαν όλοι οι πεσόντες μας, στην προσπάθεια να βγουν νικητές μέσα από ένα άνισο αγώνα απέναντι στις τουρκικές ορδές. Απτόητος και εμπυχώνοντας τους καταδρομείς του, σφράγισε με τη θυσία του την παρουσία της μητέρας Ελλάδος και επιβεβαίωσε τη φράση του Ουίνστον Τσόρτσιλ που είπε χαρακτηριστικά ότι «...οι ήρωες πολεμούν σαν Έλληνες».

Αγαπητοί συχωριανοί,

Ελληνίδες και Έλληνες,

Ο Προφήτης Ηλίας, στέκει εκεί και μας περιμένει. Αναμένει την επιστροφή μας και την άρση της σύλησης των εκκλησιών και των κοιμητηρίων, της ασυδοσίας, των έκνομων ενεργειών της Τουρκίας και της παράνομης εκμετάλλευσης των περιουσιών μας.

49 χρόνια μετά, δυστυχώς ο χρόνος περνά και οι πρώτες γενιές φεύγουν με ανεκπλήρωτο τον καημό. Οφείλουμε να κρατήσουμε άσβεστη τη φλόγα και τον πόθο της επιστροφής. Μαζί τους σβήνουν δυστυχώς, τα βιώματα, οι μνήμες και τα συναισθήματα που κρατούσαν άρρηκτη τη σύνδεση με την κατεχόμενη γη μας. Αυτό το στοίχημα όμως, πρέπει να το κερδίσουμε και έχουμε ιερό χρέος, τόσο όσοι έχουν απομείνει αλλά και εμείς οι νεαρότεροι, να μεταλαμπαδεύσουμε αυτές τις αξίες και τα ιδανικά στις επόμενες γενιές.

Η απόδοση τιμών, η συγγραφή βιβλίων, η ανέγερση μνημείων όπως αυτό που φιλοξενείται εδώ στο Μαρί, στο ομώνυμο πάρκο του Ανδρέα Σάββα Αλεξάνδρου, καθώς και τα μνημόσυνα αυτών που θυσιάστηκαν, αποτελούν μερικές από τις ενέργειες μέσα από τις οποίες διαχέεται και συνεχίζεται η ιστορική μας ευθύνη και οι οποίες θα πρέπει να αποτελούν το φάρο που θα φωτίζει το δρόμο της επιστροφής. Η ευθύνη μας είναι μεγάλη και αποτελεί υποχρέωση μας τόσο προς αυτούς που θυσιάστηκαν αλλά και προς τις νέες γενιές.

Όσο η κατοχή συνεχίζεται και η Κύπρος εξακολουθεί να είναι μοιρασμένη στα δύο, ο Κυπριακός Ελληνισμός κινδυνεύει. Το καταμαρτυρούν καθημερινά οι αυξανόμενες προκλητικές ενέργειες του κατοχικού καθεστώτος αλλά και οι συνεχιζόμενες παραβιάσεις της διεθνούς νομιμότητας και των ψηφισμάτων του ΟΗΕ από την Τουρκία. Οι παρενοχλήσεις και τα περιστατικά εισβολής στην κυπριακή ΑΟΖ, η προώθηση παράνομων μεταναστών μέσω της γραμμής κατάπαυσης του πυρός και οι εξαγγελίες που μετατρέπονται απρόσκοπτα σε υλοποιήσιμες ενέργειες επί του εδάφους και ειδικότερα στην περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου, δημιουργούν τετελεσμένα στα οποία δυστυχώς δεν υπάρχει καμία αντίδραση.

Τα όσα βλέπουν το φως της δημοσιότητας και συγκεκριμένα η προώθηση ιδιωτικών αγοραπωλησιών, ο οργανισμός οικοδομικής ανάπτυξης αλλά και η διεθνής προβολή που λαμβάνουν μεγάλα κατασκευαστικά έργα στα κατεχόμενα εδάφη μας, διευρύνουν τα αισθήματα αγανάκτησης και θυμού αλλά και μειώνουν τις ελπίδες των προσφύγων, που παρακολουθούν από μακριά, ανήμποροι και αβοήθητοι από το κράτος, τις περιουσίες τους να λεηλατούνται.

Οι εξελίξεις αυτές, μεγεθύνουν την ίδια ώρα, το αίσθημα αδικίας για τη μη υλοποίηση της ισότιμης κατανομής βαρών.

Ως Παγκύπρια Ένωση Προσφύγων εκφράζουμε ξανά την αγωνία μας και καλούμε την Κυβέρνηση να επικεντρώσει και να εντείνει τις ενέργειες και τις παραστάσεις της προς τα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και τις γειτονικές χώρες, προκειμένου να υλοποιηθούν τα ψηφίσματα του ΟΗΕ που προνοούν παράδοση της πόλης στους νόμιμους κατοίκους της αλλά και ιδιαίτερα την επανέναρξη του διαλόγου προς επίλυση του προβλήματος.

Την ίδια στιγμή, 49 χρόνια μετά, προτάσσουμε και απαιτούμε όσο πιο έντονα την εφαρμογή της ισότιμης κατανομής βαρών. Αναμένουμε από τη νέα Κυβέρνηση, την έναρξη εφαρμογής μιας ολοκληρωμένης προσφυγικής πολιτικής, που να περιλαμβάνει και αυτούς που μέχρι σήμερα δεν έτυχαν καμίας στήριξης. Αναμένουμε επίσης καρτερικά την προώθηση της αναλογικής αποζημίωσης των ιδιοκτητών για την απώλεια χρήσης των κατεχόμενων περιουσιών τους. Αναγνωρίζουμε τη δυσκολία και τα οικονομικά μεγέθη που απαιτούνται προς αυτή την κατεύθυνση, όμως οι ραγδαίες εξελίξεις στο περιουσιακό και οι τάσεις που παρατηρούνται, επιβάλλουν την άμεση αντίδραση και την παρουσίαση εναλλακτικών επιλογών ή και σχεδίων στήριξης προς τον προσφυγικό κόσμο που εξαναγκάζεται να προσφύγει στην Επιτροπή Αποζημιώσεων ξεπουλώντας τις περιουσίες του.

Ο προσφυγικός κόσμος της Κύπρου, οι εκτοπισθέντες αλλά και οι ξενιτεμένοι μας, θύματα μιας βίαιης εισβολής και συνεχιζόμενης κατοχής από την Τουρκία, συνεχίζουν τον αγώνα για δικαίωση και επιστροφή. Παρ' όλη την απογοήτευση, διακηρύσσουμε την θέληση και την αποφασιστικότητα μας για εξεύρεση μιας δίκαιης, βιώσιμης και λειτουργικής λύσης που να αντέχει στο χρόνο και να διασφαλίζει τον τερματισμό της κατοχής, να άρει τα επεμβατικά δικαιώματα και τις ξένες εγγυήσεις, να επιφέρει την απομάκρυνση των τουρκικών κατοχικών στρατευμάτων και να οδηγήσει σε ουσιαστική επανένωση της πατρίδας μας ως ένα κανονικό κράτος μέσα στην Ε.Ε, με μία διεθνή προσωπικότητα, μία αδιαίρετη κυριαρχία, μία ιθαγένεια.

Διεκδικούμε λοιπόν τα απολύτως αυτονόητα και τίποτα περισσότερο από όσα απολαμβάνουν οι υπόλοιποι Ευρωπαίοι πολίτες. Να ζούμε, να απολαμβάνουμε και να αξιοποιούμε τις περιουσίες μας ελεύθεροι, σε ασφαλείς και ειρηνικές συνθήκες.

Με ενότητα και ομοψυχία, με πίστη και αγάπη προς την πατρίδα, θα πράξουμε ότι μας έταξε η μοίρα και οι παρακαταθήκες που κληρονομήσαμε για να διασφαλίσουμε το παρόν και το μέλλον του Κυπριακού Ελληνισμού στη γη των δοξασμένων προγόνων του.

Αιωνία ας είναι η μνήμη και η δόξα που θα τους συνοδεύει.